

**Statsråd Rigmor Aasrud:
Tale ved åpningen av Kirkemøtet, 12. april 2012**

Deres Majestet, kjære medlemmer av Kirkemøtet!

Grunnlovs- og kirkehistorie

Denne våren skriver vi grunnlovshistorie og kirkehistorie. Den 21.mai skal Stortinget gjøre endringer i sju grunnlovsparagrafer som handler om forholdet mellom stat og kirke. Den norske kirke endrer status fra å være "statens religionsvesen" til å bli et av flere trossamfunn som understøttes av staten. Dette er en grunnleggende forfatningsreform. Den skaper en ny plattform for utvikling av forholdet mellom stat og kirke.

Folkekirka består. Men det er noe annet å være folkekirke i 2012 enn det var i 1539. Grunnlovsendringene legger et nytt og bedre fundament for kirkens oppgave i dagens og morgendagens norske samfunn.

Demokratireformen har lagt grunnlaget for grunnlovsendringene. Dere er Den norske kirkes øverste myndighet. Og dere er valgt med det breieste velgergrunnlaget noen gang. Gratulerer med det! Når makt skal flyttes i samfunn og kirke, er det avgjørende viktig at demokratiet fungerer. Ei folkekirke er avhengig av å ha valgte organer som har brei støtte blant medlemmene.

Det har vært en viktig prinsipp sak for kirka å få myndighet til å velge egne ledere. Når grunnloven endres, skjer dette. Kirkelig statsråd oppheves og dere får nå ansvaret som bispedømmerråd og kirkeråd. Jeg ønsker dere lykke til med oppgaven. Hvilke ledere et kirkesamfunn velger, gir viktige signaler til medlemmene om veivalg videre.

Vi står nå ved slutten av en periode som har vart i nesten 500 år. Det gir grunn til ærefrykt og ettertanke. Vi tar et avgjørende viktig skritt for endrede relasjoner mellom stat og kirke. Samtidig vil de fleste av Den norske kirkes medlemmer knapt merke følgene av denne historiske begivenheten. Det synes jeg er bra. Det er all grunn til å kommunisere at det er den samme kirken som lever videre og vil være til stede i folks -og lokalsamfunnenes liv akkurat som før. Samtidig er jeg klar over at det hos mange av dere er stor utålmodighet etter å finne fram til en kirkelig organisering med forenkling og forbedring. Det håper jeg vi kan samarbeide videre om slik at vi også i fortsettelsen kan få gode og samlende løsninger på veien videre.

Tida etter 22. juli

Det siste året har vært krevende for mange av oss. 22. juli blei et tidsskille på mange måter.

I tida etter 22. juli gikk vi noen nye skritt sammen som samfunn og kirke. En imam vandret ved siden av en prest foran den samme kista på vei mot graven. "Til Ungdommen" lød som salmesang i Oslo domkirke.

Noen kan være engstelige for at dette var livssyns- og religionsblanding. Er vi blitt helt likegyldige slik at alt er blitt like gyldig?

Min opplevelse er at det skjedde noe avgjørende viktig når mennesker med ulik tro fant fram til hverandre. Enten det var sammen i rose-tog eller ved lystenning i kirker, samling i moskeer og ved begravelser og minnekonsert. Det var en opplevelse av at noe av det

aller viktigste sto på spill. Vi så at folkekirka fortsatt har en viktig rolle å spille i det norske samfunnet. Denne rollen kan ivaretas med stor dristighet uten at kirka mister sin sjel. Når kirka er trygg på sitt eget trosinnhold, og andre tros- og livssynssamfunn også er det, kan samspillet være noe positivt. Det skapte nye rom for religionens plass i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. 22. juli minnet oss på en brutal måte om den felles sårbarheten som hører med til å være menneske. Da søker vi sammen og vi søker etter trøst og håp.

Da tragedien var et faktum, strømmet folk til kirker over hele landet. Jeg var innom Oslo domkirke mange ganger disse dagene. For å minnes døde venner og kolleger. Og for å finne fellesskap og styrke i en oppkavet og krevende tid som statsråd. Mange, som egentlig hadde avskrevet sitt forhold til kirka, har etterpå sagt at terrorhandlingene gjorde at de på nytt så en verdi og et behov for kirka.

Jeg er glad og stolt over å være medlem i ei kirke som så raskt, og med så høy kvalitet, klarte å takle så mange utfordringer. Og som gjorde det med varhet for menneskers ulike religiøse ståsted. Dette var folkekirka på sitt beste, og jeg vil benytte anledningen til å si tusen takk til dere som var i direkte kontakt med skadde, pårørende og andre berørte! Takken går også til alle dere andre som tettet hullene etter kolleger og bidro til å få oss gjennom de første ukene etterpå.

22. juli viste oss at en av vår tids største utfordringer til Den norske kirke, er å finne fram til og dyrke de verdiene som gjør kirka til kirke, når det viktigste står på spill.

Demokratireformen – kultur, verdier og regler

Derfor er demokratireformen viktig. Den handler om å dyrke en demokratisk kultur som sikrer at Den norske kirke også i framtida er ei kirke som folk flest kjenner tilhørighet og eierskap til.

Takk for innsatsen – så langt! Det ble gjort en kjempejobb under valgene i 2009 og 2011. Menighetsrådsvalget fungerer stort sett bra. Den største utfordringen ser ut til å være å få flere til å ta ansvar og si ja til å stå på listene. Vi har fått breiere sammensatte bispedømmeråd og menighetsråd. Direkte valg har utløst mer engasjement og gitt rådene en tryggere demokratisk legitimitet og forankring. Oppslutningen om valgene har blitt bedre, selv om vi må jobbe for å øke oppslutningen enda mer. Vi har hatt gode erfaringer med å avholde valg samtidig med, og tilnærmet på samme sted som, offentlige valg.

Vi har fortsatt noen utfordringer. Preferansevalg fungerte ikke slik vi hadde håpet. For mange stemmer måtte forkastes. Her må vi komme fram til bedre løsninger som sikrer at velgerne har reelle valg. De må vite hvem de stemmer på og hvordan de skal stemme.

Det kirkelige demokratiet kan ikke fullt ut sammenlignes med det politiske demokratiet, er det noen som sier. I kirka legges det større vekt på å finne samlende løsninger og ta vare på enheten i kirka. Jeg ser det. Men hvis valg skal være reelle, må velgerne vite hva kandidatene står for og hvilke saker som skiller dem. Velgerne må oppleve at det å stemme gjør en forskjell i forhold til viktige veivalg for kirka. Så har jeg stor sympati for at de valgte rådene prioriterer å komme fram til breie forlik og samlende løsninger i vanskelige saker.

Demokratireformen er ikke avsluttet. Fortsatt gjenstår det å fastsette ordningene og reglene for de kirkelige valgene. Det er en del av kirkeforliket at "Stortinget vedtar endelig ordning for valg til Kirkemøtet og Bispedømmeråd" på bakgrunn av evalueringen av demokratireformen.

Stortinget vil behandle sak om ny valgordning våren 2013. Dette skal skje på bakgrunn av kirkas behandling. Det gir oss noen tidsmessige utfordringer som jeg håper vi i fellesskap kan løse. I praksis betyr det at jo tydeligere signaler som kommer fra dette Kirkemøtet, jo enklere vil det være for oss å legge fram et godt høringsgrunnlag.

Det vil sikkert være ulike politiske og kirkelige vurderinger av hva som bør reguleres i lov. Jeg håper dere vil overveie om valgformen bør lovreguleres, - at bispedømmerådsvalg gjennomføres som et direkte flertalls- eller forholdstallsvalg. Hvis vi i fortsettelsen skal ha kirkevalg samtidig med offentlige valg, kan det også være nødvendig å regulere dette i lovs form.

Tilsetting av biskoper og proster – arbeidsgiveransvar for prestedtjenesten

Dere skal vedta regler for tilsetting av biskoper. Lovreguleringen av dette er nå til behandling i Stortinget samtidig som det nærmere regelverket behandles her i Kirkemøtet. Alt ligger nå til rette for at tilsetting av biskoper og proster i valgte kirkelige organer kan tre i kraft forholdsvis umiddelbart etter at Stortinget har vedtatt grunnlovs- og kirkelovsendringene.

Mange er opptatt av hva som videre skjer med arbeidsgiveransvaret for prestene. Det handler om hva som vil være tjenlige og nødvendige kirkelige reformer etter utløpet av kirkeforlikets avtaleperiode. Partienes programmer for neste stortingsperiode er viktige med hensyn til både retning og tempo i dette arbeidet. Som kirkestatsråd vil jeg arbeide for at prosessene blir gode og at beslutninger kan bygges på breie forlik også i fortsettelsen.

Uansett kirkeordning, må alle være opptatt av å bevare prestedtjenesten som en nødvendig tjeneste i alle lokalsamfunn. Limet i folkekirken er at barn blir døpt, unge konfirmert og døde gravlagt. At kirkeklokkene ringer og kirkedørene åpnes til gudstjeneste på søndag. Dette må være tilgjengelig for alle kirkas medlemmer. Det vil fortsatt være et politisk engasjement for at vi ikke må miste dette.

Trosopplæring og religionspolitikk

Kunnskap om kristen tro er også et nødvendig grunnlag for folkekirken framtid. Derfor er trosopplæringen så viktig. I Soria Moria 2 har vi sagt at vil videreføre trosopplæringsreformen. Vi er på god vei mot en fullføring av reformen. Da skal trosopplæring være en integrert del i den ordinære virksomheten. Men det er fortsatt nødvendig med fullt fokus på at lokale planer følges opp.

Kunnskap om og kjennskap til egen tro er et viktig fundament i livet. Det er også en grunnleggende forutsetning for å kunne møte mennesker med annen tro med trygghet, åpenhet og tillit. Trosopplæringen er derfor også viktig i forhold til å lære oss til å leve i et flerreligiøst samfunn.

Utviklingen i det norske samfunnet aktualiserer et økende behov for en helhetlig religionspolitikk. Jeg tror at religionspolitikken vil komme mer på dagsordenen i alle de politiske partiene i tida framover. I høst leverer Stålssettutvalget sin utredning. Da vil vi få nye innspill til hvordan tros- og livssynspolitikken i vårt samfunn kan ordnes for framtida. Dette har også sammenheng med retningen på arbeidet etter kirkeforliket.

Før jul hadde jeg gleden av å reise sammen med Mellomkirkelig Råd til Israel og de Palestinske områdene. Det var et lærerikt og spennende opphold. Jeg så hvordan Den norske kirke, gjennom sitt økumeniske nettverk, arbeider i området. Det ble en sterk opplevelse av hvor viktig dialogen mellom ulike tros- og livssyn er for å skape fred, forsoning og fredelig sameksistens. Jeg er glad for arbeidet Mellomkirkelig Råd gjør på dette området, og for viktige kirkelige dialog-bidrag både ute og hjemme. Derfor ser jeg fram til at vi seinere i vår skal møtes slik at jeg kan bli breiere orientert om dette arbeidet.

I den offentlige samtalen om det flerreligiøse samfunnets utfordringer, betraktes ofte religionene som et problem. Min opplevelse er at religion kan gi viktige bidrag til løsningen i

stedet. Det gjelder både på den internasjonale arena og her hjemme. Religion kan være en kilde til rettferdighet, fred, forsoning og bygging av gode samfunn.

Jeg ønsker Kirkemøtets delegater lykke til med forhandlingene, og velkommen til fortsatt konstruktivt samarbeid, til beste for Den norske kirke og det norske samfunn.

#